

Slovenski 150 in biopolitični diskurz odpora

V pričujočem članku se lotevam problematike subsumpcije procesa demokratizacije slovenske družbe po izstopu iz jugoslovanske skupnosti pod nacijo in kapital ter na podlagi analize oktobrskega dogodka 150 leta 2011 na ljubljanskem Kongresnem trgu iščem odgovor na vprašanje, ali v slovenskem družbenem okolju že obstajajo subverzivni idejni nastavki za sprožitev nastanka nove, na biopolitičnem postajajočem subjektu temelječe postnacionalne biopolitične družbe. V sedanji družbi smo, prosto po Nermiini Mujagić (2010: 7) in Jacquieu Rancieru (2005: 38), postali talci neoliberalnega trga, v katerem nekaj velja le glas vladajočih sebičnih in brezobzirnih subjektov moči, pa naj gre za državo, stranke, evropsko skupnost ali multinacionalke, glas preostalih državljanov pa je ponižan v hrup, ki ni sposoben ubeseditve razumnega govora. Do takšnega stanja so v veliki meri pripeljali tudi sodobni globalizacijski procesi, ki so bolj kot posledica kakršnegakoli demokratičnega konsenza rezultat hierarhije in dominacije (Scholte, 2005: 223). Slovenska družba ni izvzeta iz tovrstnih globalizacijskih procesov. Tudi v slovenskih razmerah je občutek odsotnosti demokratičnega konsenza pripravil ljudi do revolta. Demokratični primanjkljaj neoliberalne globalizacije, povezan s specifičnim demokratičnim primanjkljajem nebalkansko neoliberalnega slovenstva, sta tudi v Sloveniji v ljudeh aktivirala ogorčenje do te mere, da je 15. oktobra 2011 v okviru globalno organiziranega dogodka 150 več kot tri tisoč ljudi okupiralo ljubljanski Kongresni trg. Takšen dogodek si tudi v slovenskih razmerah zasluži znanstveno obravnavo, saj je po nastanku gibanja 150 vprašanje, kaj je demokracija, tudi v Sloveniji nenadoma dobilo dvoimen pomen.

Na eni strani se namreč vprašanje nanaša na položaj trenutnih parlamentarnih predstavnikov demokracij, na drugi strani pa je postalo biopolitično povezano z iskanjem odgovora, kakšen naj bi bil bolj demokratičen sistem in kako naj bi bil organiziran, kriza suverenosti je namreč, kot ugotavlja tudi Kumik (2005: 83), postavila v negotovost vse oblike demokracije, ki jih poznamo, in celo sam koncept demokracije. V tem družbenem preseku želi članek na podlagi izjav, podanih na 15. oktobra 2011 realiziranem protestnem shodu, analizirati in preveriti biopolitičnost pojava in diskurza slovenskega dela gibanja 150 ter ga v slovenskih razmerah v odnosu do globalnega po

možnosti opredeliti kot idejnega nosilca nove biopolitične paradigme, ki po eni strani raste iz odpora do neoliberalnih praks razlaščenja in zastraševanja, po drugi pa iz ljubezni do udejanjenja ideala demokratičnosti, ki se afirmira in utrjuje na podlagi želje postajajočega subjekta po udejanjanju socialne varnosti, produkcije skupnega in horizontalne demokracije (Hardt in Negri, 2010: 226, 272 in 278) ter na pravični delitvi in zahtevah po menjavi biooblastne kapitalistične paradigme z biopolitično paradigmo. Teza članka je, da je gibanje 15o v Slovenijo prineslo novo postnacionalno biopolitično idejo družbene skupnosti, ki jo izraža skozi biopolitični diskurz odpora proti na neoliberalnem principu in nebalcanstvu konstituirani bioblasti.

Demokratični primanjkljaj neoliberalne globalizacije

Svet je čedalje bolj povezan, čedalje bolj globaliziran in prostorsko ter časovno zbližan, a tudi čedalje bolj koloniziran z imperativi postfordistične ekonomije in globalnega, na neoliberalni paradigmi temelječega sistema, nacionalne države so v tem procesu prisiljene v transformacijo in v izgubljanje pomena, družbe v njih pa izpostavljene socialno kulturnim procesom erozije demokratizacije, slabitve tradicionalnih družbenih institucij, disperzije skupnih kulturnih vzorcev in krepite individualizacije. Tudi Slovenija ni imuna na te globalne procese in tudi v Sloveniji smo soočeni z vsesplošno individualizacijo in z vsesplošnim razpadom socialnega solidarnostnega omrežja. Neoliberalna uravnilovka namreč po opažanjih Tanje Petrovič (2008: 197) brezobzirno in brez najmanjšega socialnega čuta z diverzificiranjem po kriteriju učinkovitosti ločuje državljane na zmagovalce in poražence in jih v premnogih primerih spreminja v finančne *homo sacre*, ki se v slovenskih razmerah kažejo v podobah brezposelnih, začasno zaposlenih, sezonsko zaposlenih, imigrantov, beguncev, azilantov in drugih, ki se nevarno približujejo življenju na robu eksistence in je zato njihova človeškost postavljena v negotovost zaradi finančnega ubijanja in delnega ali popolnega izobčenja iz (porabniške) družbe. Posledično se tudi čedalje več ljudi zaveda, da je edina zdrava vzporednica taki ureditvi okrevanje skupnosti. Sistem je globalen, sistem se globalizira – a globalizira se tudi kontramoč, kot v zvezi s tem poudarja Zadnikar (2012). Izraz globalizacije tovrstne kontramochi je tudi gibanje Occupy the World, ki mu je 15. oktobra 2011 v znak protestov proti takšnim razvojnim trendom globalizacije uspelo preplaviti ulice in trge v 82 državah po svetu.

Giddens (1990: 64) globalizacijo opredeljuje kot intenzifikacijo socialnih odnosov v svetovnem obsegu, ki oddaljene lokacije povezuje tako, da so lokalni dogodki oblikovani z dogajanjem, ki se odvijajo na tisoče kilometrov stran in nasprotno, pri čemer posledično nacionalna država postane premajhna za premagovanje velikih življenjskih problemov in prevelika za majhne življenjske probleme. Globlji prelom z obdobjem moderne identificira tudi Harvey (v Held in McGrew, 2000: 47), ki ugotavlja, da je hegemonsko pozicijo z razširitvijo prek celotnega zemeljskega prostora prevzel postmoderna bolj fragmentirani globalni kapitalizem in čas ter prostor reorganiziral po diktatu multinacionalnega kapitala. Po Scholteju (2005: 214) takšen neoliberalni pristop h globalizaciji promovira rast zasebne regulacije in logiko neoliberalizma, ki z lahkoto prehaja od predpisovanja privatizacije produkcije k zastopanju ideje o privatizaciji vladanja, pri čemer so neoliberalci v skrajnosti celo pripravljeni vztrajati pri trditvi, da lahko globalni zasebni sektor skupaj s potrošniki in drugimi deležniki tako vpliva na trg, da ta primerno uravnava samega sebe. Decentralizacija regulacije na račun vladnih institucij povzroča znatno povečanje moči, koncentrirane v zgolj nekaterih državah in socialnih krogih, globalizirajoči svet pa se srečuje s kritičnim demokratič-

nim primanjkljajem, meni Scholte (2005: 223). Zato Hardt in Negri (2010: 336–337) sodobno globalno vladovanje ocenjujeta kot postdemokratsko, saj se ogiba predstavnimi strukturam, ki so v preteklosti legitimirale državno oblast, kar počne v prid pluralističnim oblikam regulacije, ki jih (pogosto posredno) nadzorujejo oligarhične sile. Te sile za vladanje ne potrebujejo stabilnosti in regularnosti, ugotavljata, ampak so oblikovane za upravljanje kriz in vladanje nad izjemnimi pogoji, vendar pa po njunem mnenju vladovanja, čeprav ga sestavljajo relativno odprti in prožni pluralni akterji, ni mogoče zamenjati z demokracijo, saj je njihova mnogoterost omejena zgolj na privilegiran krog globalnih družbenih akterjev (Hardt in Negri, 2010: 210). Po Castellsu (2000: 76–78) so ti akterji povezani v omrežja, ki konstituira novo socialno morfologijo naših družb, tj. nove omrežne oblike vodenja in produkcije ter akumulacije kapitala, ki je globalna in ki prek informacijskih omrežij v brezčasnem prostoru finančnih tokov v sodobnem elektronsko delujočem globalnem casinju kot nekakšna blagovna demokracija ustvarjanja dobičkov izenačuje vse vrste kapitalov, kar privede tudi do transformacije odnosa med delom in kapitalom, saj delo ostaja lokalno, kapital pa se opredeljuje globalno. Transformirano delo tako po Castellsu postane »disagregirano po svoji pojavnosti, fragmentirano v organizaciji, diverzificirano v obstoju in razdrobljeno v kolektivni akciji« (Castells, 2000: 79).

Transformacija dela posledično povzroči razpad kolektivne delavske identitete in konec prve faze globalizacije, ki je prepletena z zgodovino delavskih bojev in protikolonialnih bojev za nacionalno osvoboditev, ter prestop v njeno drugo fazo, ki so jo zaznamovali neuspešni poskusi vzpostavitve in legitimacije nadnacionalnih in nedržavnih organizmov za izvajanje novih oblik suverenosti (Kurnik, 2005: 192). Danes se po Kurniku (ibid.) nahajamo v tretji fazi globalizacije. Zaznamuje jo permanentna globalna vojna kot politični režim globalizacije, ki je nastal na podlagi neuspeha liberalne formule ustavne države na svetovni ravni. Hardt in Negri (2003: 27) ta režim globalizacije prepoznavata kot konstitucijo Imperija, ki ga opredeljuje imperialni model avtoritete, temelječe na pravni moči, da vlada izjemi, in sposobnosti, da razvije policijsko silo. Sodobni globalni red torej ne privzema oblike svetovne države, kakor tudi ne reproducira struktur, ustvarjenih v kontekstu nacionalne države. Namesto tega so zanj čedalje bolj značilne nastajajoče oblike vladanja, ki vladajo, ne da bi se opirale na vseobsegajočo politično avtoriteto, tako da upravljajo in regulirajo na *ad hoc* in spremenljiv način, menita Hardt in Negri (2010: 336), vodilna ideologija globalizacije pa je po zatonu ideologije države blaginje od 70. let naprej postala neoliberalna ideologija (Hardt in Negri, 2010: 138; Klein, 2010: 25), ki pa se je zdaj tudi sama znašla v globoki krizi. Manifestacija krize neoliberalne doktrine se kaže kot cel niz družbenih bojev, od zapatistične vstaje leta 1994, bitke za Seattle 1999, Genove 2001, vstaje v predmestjih in gibanja proti pogodbi o prvi zaposlitvi (CPE) v Franciji štiri leta pozneje, potem gibanja proti privatizaciji šolstva v Italiji, ki je dobilo ime Onda (val), in najnovejših nemirov v Grčiji, ki so sledili policijskemu umoru petnajstletnika (Kurnik, 2008: 128), ter novejših v Tuniziji, Veliki Britaniji, Libiji, Egiptu, Španiji, Portugalski, Italiji, ZDA, Sloveniji, Bolgariji, Turčiji in Braziliji. Povsod, kjer so izbruhnili upori proti globalnemu ali neoliberalnemu kapitalizmu, je šlo in gre za isti protislovni proces, povezan s triumfom neobrzdanega kapitalizma, ugotavlja Kurnik (ibid.), produkt te krize pa je bil tudi izbruh svetovnega gibanja 15o, ki se je uprlo permanentnemu razlaščenju ter prelivanju politične moči odločanja in bogastva k peščici neoliberalnih globalnih kapitalističnih akterjev.

Po propadu sovjetskega socialističnega sistema tudi ne moremo več govoriti o delitvi sveta na dva antagonistična tabora, socialističnega in kapitalističnega, ampak imamo opravka z delitvami na novih osnovah, ki se v evropskem okviru kažejo kot izključujoče prakse latentnega evropskega

režima apartheida, v globalnem pa kot sistematična raba skrajnega nasilja in množične negotovosti, da bi se preprečil razvoj gibanj za kolektivno emancipacijo in preoblikovanje gospodujočih struktur (Balibar, 2007: 126 in 139). Ob tem se v slovenskih razmerah evropska dimenzija identitetne politike apartheida kaže kot izključujoči slovenski nacionalizem (tj. kot nebalcanstvo), pri katerem se prek procesa redukcionistične homogenizacije kot družbenega drugega konstituirajo pripadniki drugih narodov nekdanje skupne države Jugoslavije, globalna dimenzija pa kot že kar represivni pritisk po uvedbi ekonomskih ukrepov, ki naj temeljijo na ideologiji prostega trga (torej na neoliberalizmu). Carl Schmitt (1994) v kritiki liberalne demokracije ugotavlja, da demokracija ne temelji le na tem, da obravnava enakega enako, ampak tudi na tem, da obravnava neenakega neenako. K demokraciji torej po Schmittu nujno spada, prvič, homogenost in, drugič, tudi izločitev ali uničenje, pač, glede na potrebe. Politična moč demokracije se torej, kot ugotavlja Schmitt, kaže tudi v tem, da se zna postaviti po robu ali preprečevati dostop tujemu in neenakemu, ki ogroža homogenost, ki pa se od 19. stoletja naprej kaže predvsem kot nacionalna homogenost oziroma kot na nacionalnem principu vzpostavljeno državljanstvo, institut državljanstva pa je po Balibaru »institucionalni okvir demokratične politike in artikulacije med individualnim in kolektivnim« (Balibar, 2007: 139). V slovenskih razmerah smo bili po tej logiki priča vzpostavitve države na argumentaciji izključujočega nacionalizma, ki je v svoji skrajni posledici udejanjila sprejem zakonodaje, ki je omogočila, da so bile več deset tisoč prebivalcem Slovenije odvzete njihove državljanske pravice, in s tem povečala »delež tistih brez deleža« (Ranciere v Balibar, 2007: 141) v procesu udejanjanja artikulacije med individualnim in kolektivnim.

Svet se čedalje bolj transformira v nekakšen globalni apartheid, ki ob omogočanju prostega pretoka informacij, gibanja blaga in menjave med valutami čedalje bolj nadzira in omejuje premikanje ljudi, da lahko vsaj tendenčno porazdeljuje bogastvo in revščino po ločenih teritorialnih območjih (Balibar, 2007: 136). A te meje še zdaleč ne potekajo več zgolj po zunanjih robovih nacionalnih teritorialnih prostorov, ampak so čedalje bolj izraziti dejavniki omejevanja v samih središčih nacionalnih metropol, tradicionalni zunanji sovražnik pa čedalje bolj prevzema podobo notranjega sovražnika (Balibar, 2007: 7–8 in 146). Priča smo čedalje globljemu razslojevanju znotraj posameznih metropol, čedalje več ljudi je izključenih, realna demokratična politika pa čaka na svoj vznik oziroma na trenutek, ko bodo prosto po Rancieru (2005: 38) posamezniki oziroma družbene skupine, ki naj ne bi smele ali znale uporabljati razumskega jezika, spregovorile, in ko bodo njihovi zdaj živalski glasovi znova upoštevani kot racionalni govor. In ravno to se je zgodilo 15. oktobra 2011 – živalski glasovi so po celem svetu izpostavili zahtevo oblastnikom, da njihov parrhesianistični krik upoštevajo kot racionalni govor.

Prakse ekonomskega in identitetnega izključevanja so tako v globalnih razmerjih posledično pripeljale do nasprotovanja in oblikovanja diskurzivne formacije, ki tem izključujočim praksam nasprotuje ter drugače producira odnose in znanje, saj želi oblikovati neoliberalizmu in izključujočemu nacionalizmu nasprotujoč pogled na svet oz. novo paradigmo postnacionalne biopolitične imaginacije z materialnimi učinki. Ta imaginacija hoče biti postnacionalna, kajti gibanje, ki bo spremenilo politični sistem, bo moralo biti planetarno (Močnik, 2011), postnacionalna imaginacija pa bo morala ustvarjati planetarno ideologijo in materializirati nastavke za transverzalno družbeno gibanje (ibid.). Ta imaginacija hoče biti tudi biopolitična, saj želi temeljiti na postajanju in ne na identiteti, kajti bistvo biopolitične produkcije ni produkcija predmetov za subjekte, tako kot se pogosto razume produkcija, temveč produkcija subjektivitete same (Hardt in Negri, 2010: 9). V tem smislu je treba preverjati tudi biopolitičnost gibanja 15o.

Vključitev hrupne in razumnega govora nesposobne drhali v biopolitični diskurz

Minimalna enota vednosti, ki jo v *Arheologiji vednosti* izloči Foucault, je izjava (Foucault, 2001: 125), izjavo pa je po Dolarjevi interpretaciji Foucaulta vselej treba razumeti kot zgolj tisto, kar je bilo dejansko izjavljeno (Dolar, 2010: 18), pri čemer Foucaultov metodološki korak po Dolarju implicira, da je treba vse dejansko izjavljene izjave vzeti nivelizirano, tj. na isti ravni z enakomerno razporejeno pozornostjo. Na isti izjavni ravni se torej znajdetta izjava znanstvenika, literata, norca, politika, nepomembna pa postane tudi razlika med originalom izjave in ponovitvijo, saj ima ponovitev izjave v tem kontekstu popolnoma enako izjavno vrednost kot original. Glasu elite je s tem pripisan enak pomen kot glasu hrupne, razumnega govora nesposobne drhali. Dogodki, izjave kot dogodki, ne tvorijo struktur, ugotavlja Foucault (v Dolar, 2010: 60), ampak vstopajo v določene regularnosti, tvorijo nize, se navezujejo v določene moduse ponavljanja, se transformirajo, vztrajajo in se hkrati spreminjajo skozi ponovitve, tvorijo omrežja, cele diskurzivne formacije, naloga analize pa je izluščiti različne tipe in moduse teh regularnosti. V arheologiji torej ne gre ne za znanost ne za spoznanje, poudarja Foucault (Foucault, 2001: 197 v Dolar, 2010: 64), temveč za vednost kot opis skupka izjav oziroma za diferencialno analizo modalnosti diskurzov (Foucault, 2001: 150), a ne zato, da bi v njem našli moment ali sled izvora, temveč da bi poiskali specifične oblike kopičenja (ibid.: 137). Slehera izjava je namreč za Foucaulta po eni strani enkratna, po drugi pa prav v dogodkovni singularnosti potegne za seboj referencial, funkcijo subjekta, izjavno polje in ponovljivo materialnost (ibid.: 126). Vselej se pojavi v nekem že obstoječem polju oblastnih sil in ga s svojo pojavitvijo prerazporeja (Dolar, 2010: 60), s čimer pa že vstopa v območje odnosa z oblastjo in v navezavo z genealogijo ter biopolitiko oblasti.

Diskurze je ob tem vedno treba vzeti kot nekaj v sebi prelomljenega in jih nenehno meriti po tem, kar so morali zavreči, in izriniti, da bi se vzpostavili, kar torej v njih na specifičen način manjka, skladno s Foucaultom ugotavlja Dolar (2010: 24), zato vstop oblasti v diskurz nazadnje vselej zahteva analizo notranjih nedogodkov in merjenje ne le teže izjav, ampak tudi teže molka. V tej perspektivi so protestniki na Kongresnem trgu morda izjavljali prav tisto, kar je neobalkansko neoliberalni diskurz zavrgel in izrinil iz izjavnega območja slovenstva, biopolitična reprezentacija, ki afirmira življenje kot politično kategorijo, je namreč zunanja pravno-diskurzivna reprezentaciji (Kurnik, 2005: 144), gonilo te kritike in arhitekture novega družbenega obzorja, ki se imenuje biopolitika, pa tvorijo nova družbena gibanja. Metoda teh gibanj je nepokorščina, ki si prizadeva zlomiti temeljni pravni odnos pokornosti in odpreti plastični in diferencialni horizont, na katerem nastajajo singularne subjektivitete (ibid.: 145). Na biopolitiki zasnovana gibanja prek nepokorščine razvijajo kritiko modernega subjekta in so nosilci nove politične paradigme, ki temelji na konstituirajočem družbenem procesu udejanja socialne varnosti, produkcije skupnega in horizontalne demokracije (Hardt in Negri 2010, 226, 272 in 278), na pravični delitvi in zahtevi po menjavi biooblastne kapitalistične paradigme, ki jo opredeljuje oblast nad življenjem, z biopolitično paradigmo, definirano kot moč življenja, da se upira in določa alternativno produkcijo subjektivitete (Hardt in Negri, 2010: 62 in 63). Če se s tovrstnim arheološkim instrumentarijem lotimo preverjana biopolitičnosti izjav s protestnega shoda 15o, moramo torej dokazovati, da se izjave, zbrane v arhiv izjav s protestnega shoda, kopičijo oziroma združujejo okrog petih modusov: modusa socialne varnosti, produkcije skupnega, horizontalne demokracije, pravične delitve in menjave politične paradigme. Tisto soboto, 15. oktobra 2011, je bilo potemtakem na Kongresnem trgu mogoče slišati, kot tudi na transparentih videti, korpus enakovrednih, hierar-

hično neurejenih, z originalnostjo neobremenjenih izjav, ki kot take tvorijo arhiv kot končen in omejen nabor izjav, uperjenih proti izgubi prihodnosti.

Kot smo pred tem ugotovili, je ena bistvenih značilnosti biopolitike, da si prizadeva za udejanjanje socialne varnosti. Če sledimo Hardtu in Negriju (2010: 226), da je osrednja značilnost dela, izhajajoča iz fleksibilnosti in mobilnosti, ki sta mu vsiljeni v biopolitični produkciji, njena prekerna narava, to je njeno pomanjkanje zagotovljenih pogodb, stalnih urnikov in varnih zaposlitev, v katerih se čas dela in čas življenja mešata v nalogah in izzivih neformalnih in spreminjajočih se služb, je jasno, da tovrstno družbeno stanje znižuje standarde socialne varnosti in s tem povečuje zaskrbljenost ljudi, ki so jo na protestih izrazili z naslednjimi v *modusu socialne varnosti* zbranimi izjavami: *smo del 99 odstotkov, smo tisti, ki proizvajajo družbeno bogastvo, in smo se odločili upreti nenehnemu razlaščenju in potiskanju* v kot (www.rtvsl.si, 2011); želimo oblikovati to, čemur pravimo osvobodilno gibanje proti politikam zategovanja pasov, proti politikam, ki jemljejo generaciji proizvajalcev družbenega bogastva prihodnost (STA, 2011); *NO JOBS NO APPLES*; hočemo UTD. Biopolitika si prizadeva tudi za udejanjanje produkcije skupnega. Hardt in Negri (2010: 272) tako ugotavljata, da je biopolitični krogotok v celoti vsebovan v proizvodnji skupnega, ki je sočasno produkcija subjektivitete in družbenega življenja. Gre namreč za proces, ki ga lahko obenem razumemo kot produkcijo subjektivitete skozi skupno in kot produkcijo skupnega skozi subjektiviteto, zato moramo krizo biopolitičnega krogotoka po Hardtu in Negriju razumeti kot zaviranje produkcije subjektivitete ali kot oviranje produktivnosti skupnega. Izjave z zborovanja, ki ilustrirajo zahteve po sprostitvi produkcije subjektivitete in skupnega, sem zbral v *modusu produkcije skupnega*. Te izjave so: *obstajata alternativa in drug izhod iz krize, ki je dokapitalizacija skupne blaginje* (www.rtvsl.si, 2011); *dokapitalizirajmo ljudi, ne bank* (www.rtvsl.si, 2011); *izobrazba, zdravje, prebivališče – to niso izbire, to je potreba* (v Potočnik, 2011); *izobrazba, znanje, stanovanje, zdravje, okolje, dohodek, mobilnost ... morajo postati brezpogojna pravica, del vsem dostopne skupne blaginje* (www.rtvsl.si, 2011); *brezplačno šolstvo za vse*. Biopolitika se močno navezuje tudi na idejo neposredne demokracije, potrebe biopolitične produkcije po Hardtu in Negriju (2010: 278) namreč neposredno nasprotujejo političnemu predstavništvu in hegemoniji. Dejanje predstavništva, ki v zgradbi identitete zamegli ali homogenizira singularitete, omeji produkcijo skupnega s spodkopavanjem njune svobode in pluralnosti, zatrujeta, iz česar lahko izpeljemo nasprotni sklep, da je horizontalna demokracija – in ne aristokracija, ki jo določa predstavništvo in hegemonija – tista, ki je nujna za pospeševanje produkcije skupnega in širjenje produktivnih sil. Temu sklepu so množice na Kongresnem trgu pritrdile z naslednjimi v *modusu horizontalne demokracije* zbranimi izjavami: *sile oblasti delajo v korist peščice, ne upoštevajo volje velike večine, a človeško in okoljsko ceno moramo plačati vsi* (www.rtvsl.si, 2011); nihče nas ne predstavlja; zakaj nismo postavili odra – ker ga ne potrebujemo, ker ne želimo vertikalne, ampak horizontalno demokracijo; želimo začeti demokratizirati ekonomijo in družbo ter oblike obvladovanja v ekonomiji in družbi (STA, 2011); želimo odprtje skupnega javnega prostora za diskusijo, za destigmatizacijo brezperspektivnosti, revščine, za to, da se začnemo pogovarjati, organizirati po načelih neposredne demokracije, direktne akcije, mreže (STA, 2011); predstavniška demokracija = voljena aristokracija. Velik del izjav protestnikov je temeljil tudi na ogorčenju proti finančnemu kapitalizmu in zahtevi po pravični delitvi družbenega bogastva, ki naj omogoči, da imamo vsi osnovna sredstva za življenje in dobro zdravje, ustvari razmere srečevanja v enakosti, z vednostjo in veččinami družbene interakcije ter vsem priskrbijo odprt dostop do akumuliranega skupnega bogastva, ki je osnova srečanj in se hkrati z njimi bogati (Hardt in Negri, 2010: 345). Izjave v zvezi s pravično delitvijo združujem v *modus pravične delitve*: s protestom se upiramo finančnemu kapi-

talizmu, ki razlašča skupno bogastvo in ga pretaka v žepe enega odstotka ljudi (www.rtvlo.si, 2011); destigmatizirajmo našo revščino in brezperspektivnost, saj zanju nismo krivi sami, kriva sta pohlep in razlaščanje, ki sta značilna za finančni kapitalizem (www.rtvlo.si, 2011); nismo blago v rokah bank in politikov; teta Boni vidno hira, evro kožo ji odira, enim daje plače zlate, bankam naše zadnje gate; Wall Street = War Street; rada bi imela svojo prihodnost in ne le odplačevala kredite staršev in države – sem 99%; money talks, 99% walks; dovolj suženjstva pohlepnim bankirjem; želimo si pravično delitev premoženja; vzemite tistim, ki imajo, ne tistim, ki nimajo. Nerazporejene preostale izjave pa lahko zberemo v *modusu nove biopolitične paradigme* in jih uredimo v pesem, ki izraža željo po odpravi kapitalizma in vzpostavitvi nove biopolitične vizije: globalizacija je orožje za ustvarjanje masovne bede; smrt kapitalizmu; jeza ni dovolj – treba je ustvariti novo vizijo, ki ne bo temeljila na pohlepu, izkoriščanju in izigravanju drug drugega; ljubezen je rešitev; tokrat bomo zmagali; adijo neoliberalnemu kapitalizmu.

Alternativa obstaja, drugačen svet je spet mogoč

Odziv in diskurz protesta, organiziranega 15. oktobra 2011 na Kongresnem trgu v Ljubljani, ki ga je v Sloveniji spodbudilo tudi prek svetovnega spleta koordinirano gibanje Occupy, dokazuje, da Slovenija dejansko ni imuna na sodobne globalne procese. Biopolitični alternativni, izraženi prek združitve različnih glasov, ki jim z neoliberalno doktrino kontaminirani parlamentarni strankarski sistem odreka demokratično politično legitimnost, je na ta dan s čustvenimi in ogorčenimi izjavami udeležencev protesta uspelo ustvariti biopolitični diskurz in prebiti totalitarne ideološke ščite neoliberalizma. Analiza izjav, združenih v biopolitični diskurz, ki se navezuje na zahteve po udejanjanju socialne varnosti, produkcije skupnega, horizontalne demokracije, pravične delitve in menjave kapitalistične z biopolitično paradigmo, je pokazala, da neoliberalni sistem ljudi čedalje bolj ovira pri samorealizaciji in osmišljanju njihovega življenja. Izjave s protesta potrjujejo, da čedalje večjo izločenost iz procesov demokratičnega odločanja kot posledice demokratičnega primanjkljaja, izhajajočega iz neoliberalne globalizacije, čutimo tudi v Sloveniji. Zato so ljudje v svojih izjavah izrazili željo po ustvarjanju drugačnega, na netržnih osnovah temelječega sveta in utrdili prepričanje, da alternativa neoliberalizmu in njegovim praksam latentnega evropskega režima apartheida, ki se v Sloveniji kaže kot nestrpnost do prebivalstva nekdanjih jugoslovanskih republik oz. držav tako imenovanega Zahodnega Balkana obstaja. Analiza izjav kaže, da tudi ljudje v Sloveniji neoliberalizem že prepoznavajo kot sistem, ki namenoma ustvarja množično negotovost, da bi s tem utišal glas odpora proti neoliberalnim zastraševalnim praksam, a ogorčenje v ljudeh zaradi tega ni manjše, temveč se še povečuje, tako da je skrb neoliberalcev pred družbenim revoltom dejansko utemeljena.

Da ogorčenje lahko pomeni politično silo, ki lahko spreminja politične odnose družbenih sil, nas prepričuje tudi analogija s padcem socialističnega političnega bloka. Če je ogorčenje ljudi sesulo berlinski zid socializma, kdo lahko z zanesljivostjo trdi, da za kapitalistično malto ni dovolj močne *intelektualne macole*. Gibanje Occupy (in slovenski 15o kot del tega gibanja) v tem pogledu prav gotovo igra vlogo postajajočega *intelektualnega bagra* za razrušitev *kapitalistične neoliberalne stene*. Ta *intelektualni bager* bo rasel in se ne bo ustavil, dokler ne bodo odpravljeni vzroki za njegovo rast. Podobno je ob prvi obletnici vstaje globalne generacije ugotavljala tudi skupščina 15o (2012), kajti razlogov za to, da se organiziramo za revolucijo, je po njihovem mnenju danes kvečjemu še več: »Pred letom smo z geslom »nihče nas ne predstavlja« protestirali proti kapitulaci-

ciji javnih oblasti pred diktati finančnih trgov, oligarhij in lokalnih tajkunov, zdaj pa se soočamo z aktivno kolaboracijo nacionalnih oblasti, ki v razlaščevalskem pohodu finančnih trgov vidijo priložnost za uveljavitev projekta konservativne restavracije Slovenije.« (Skupščina 15o, 2012) Politična emancipacija človeka od potrošništva in emancipacija države od ideologije svobodnega trga in neoliberalizma na splošno očitno še ni uresničena. Boj za to, da neoliberalizem preneha biti človeški temelj družbe in postane le ena od posvetnih izbir, ki prečijo biopolitični subjekt na poti njegovega kontinuiranega procesa postajanja, ostaja nekončan. Še vedno ostajamo talci neoliberalnega trga, v katerem nekaj velja le glas vladajočih egoističnih in brezobzirnih subjektov moči, kot so država, stranka ali multinacionalka, glas drugih državljanov pa je še naprej ponižan v hrup, ki ni sposoben ubeseditve razumnega govora. Neoliberalna biooblast še naprej obvladuje naša telesa, a prepričanje, da alternativa obstaja, je oživelo. Drugačen svet je spet mogoč.

Literatura:

- BALIBAR, E. (2007): *Mi, državljani Evrope? Meje, država, ljudstvo*. Ljubljana, Založba Sophia.
- CASTELLS, M. (2000): The Network Society. V *The Global Transformations Reader*, D. Held, A. McGrew (ur.), 76–81. Cambridge, Polity Press.
- DOLAR, M. (2010): *Kralju odsekati glavo: Foucaultova dediščina*. Ljubljana, Krtina.
- FOUCAULT, M. (2001): *Arheologija vednosti*. Ljubljana, Studia humanitatis.
- GIDDENS, A. (1990): *The Consequences of Modernity*. Cambridge, Polity.
- HARDT, M. in NEGRI, A. (2003): *Imperij*. Ljubljana, Študentska založba.
- HARDT, M. in NEGRI, A. (2010): *Skupno*. Ljubljana, Študentska založba.
- HELD, D. in MCGREW, A., ured., (2000): *The Global Transformations Reader*. Cambridge, Polity Press.
- KLEIN, N. (2010): *Doktrina šoka: razmah uničevalnega kapitalizma*. Ljubljana, Mladinska knjiga.
- KURNIK, A. (2005): *Biopolitika: novi družbeni boji na horizontu*, Ljubljana, Sophia.
- KURNIK, A. (2008): Reakcionar Sarkozy zahteva političen odgovor. V *Ime česa je Sarkozy?*, A. Badiou, 121–139. Ljubljana: Sophia.
- MOČNIK, R. (2011): Prebudili so se srednji razredi. V *Mladina*, 7. junij. Dostopno na: <http://www.mladina.si/106356/dr-rastko-mocnik-prebudili-so-se-srednji-razredi/> (12. maj 2012).
- MUJAGIĆ, N. (2010): *Tih govori Bosne: analize nesvakidašnjih politika: politika, mediji, medunarodna zajednica*. Sarajevo, Fondacija Heinrich Böll Stiftung.
- PETROVIĆ, T. (2008): Institucije in »Homo sacer«. V *Poligrafi – Svoboda in demokracija*, 13 (51–53): 191–198. Ljubljana, Nova revija.
- POTOČNIK, A. (2011): *Danes je ustala globalna generacija*. Dostopno na: http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042480677 (15. oktober 2011).
- RANCIÈRE, J. (2005): *Nerazumevanje. Politika in filozofija*. Ljubljana, Založba ZRC SAZU.
- SCHMITT, C. (1994): *Tri razprave*. Ljubljana, Študentska organizacija Univerze.
- SCHOLTE, J. A. (2005): *Globalization. A Critical Introduction. Second Edition*. Houndmills, Basingstoke, Macmillan Press.
- STA, (2011): *Protestniki že tretji dan vztrajajo pred Ljubljansko borzo*. Dostopno na: <http://www.demokracija.si/v-fokusu/slovenija/8494-protestniki-e-tretji-dan-vztrajajo-pred-ljubljansko-borzo> (17. oktober 2011).
- SKUPŠČINA 15o. (2012): *Poziv 15o h konspiraciji za boj in revolucijo in vabilo na skupščino 15o ob obletnici ustaje globalne generacije*. Dostopno na: <http://www.15o.si/index.php/sl/ne-spreglej/925-poziv-15o-h-konspiraciji-za-boj-in-revolucijo-in-vabilo-na-skupscino-15o-ob-prvi-obletnici-vstaje-globalne-generacije> (15. oktober 2012).

WWW.RTVSLO.SI, (2011). Video: *Obstaja alternativa. Čas je, da se združimo!* Dostopno na: <http://www.rtvlo.si/slovenija/video-obstaja-alternativa-cas-je-da-se-zdruzimo/268415> (15. oktober 2011).

ZADNIKAR, D. (2012): Ljudje nimajo več niti svoje realnosti. V *Mladina*, št. 3, 20. januar 2012. Dostopno na: <http://www.mladina.si/108497/dr-darij-zadnikar-ljudje-nimajo-vec-niti-svoje-lastne-realnosti/> (18. november 2013).